

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84220,Dziewulski-Wladyslaw.html>
2023-04-02, 01:35

Dziewulski Władysław

DZIEWULSKI Władysław (2 IX 1878, Warszawa – 6 II 1962, Toruń), astronom. Syn Eugeniusza Klemensa, fizyka i przyrodnika, i Anieli Krauze, brat Wacława.

Maturę zdał w 1896 w V Gimnazjum w Warszawie, 1897–1901 studiował na Cesarskim Uniw. Warszawskim, uzyskując w 1901 stopień kandydata nauk matematyczno-fizycznych ze srebrnym medalem (choć w 1899 na kilka tygodni wydalono go z uczelni). Podjął pracę w Obserwatorium Astronomicznym w Warszawie oraz warszawskim Obserwatorium Astronomicznym im. J.W. Jędrzejewicza. W 1902 udał się na roczne studia do Getyngi. Od 1 IX 1903 do 31 VIII 1908 był zatrudniony w Obserwatorium Astronomicznym UJ jako asystent. Doktorat na krakowskim uniwersytecie obronił 10 XII 1906. W 1907–09 ponownie przebywał w Getyndze. Od 1 IX 1909 do 1916 był adiunktem w Obserwatorium Astronomicznym UJ, od 6 IX 1916 docentem astronomii na tejże uczelni. We IX 1919 przyjął propozycję objęcia stanowiska zastępcy profesora astronomii na Uniw. Stefana Batorego w Wilnie. W 1920 służył w WP. 1 V 1920 został mianowany profesorem nadzwyczajnym Uniw. Stefana Batorego, 1 IV 1921 – profesorem zwyczajnym. Do wybuchu II wojny światowej był kierownikiem Katedry Astronomii i Obserwatorium Astronomicznego Uniw. Stefana Batorego, pozostał na tych stanowiskach również w Państwowym Uniw. Wileńskim, do 30 IX 1940. W 1924–25 pełnił funkcję rektora Uniw. Stefana Batorego. Podczas okupacji niemieckiej czynnie uczestniczył w tajnym nauczaniu w Wilnie. Po wojnie podjął się organizacji UMK w Toruniu i nowego obserwatorium astronomicznego tej uczelni. Od 1 III 1946 był profesorem zwyczajnym toruńskiego uniwersytetu i do 1960 dyrektorem jego obserwatorium. W 1955 został także profesorem w Zakładzie Astronomii PAN. Był członkiem TNW, PAU, PAN i towarzystw zagranicznych, laureatem wielu odznaczeń.

W 1905–10 badał ruchy planetoid: Erosa i obiektów o silnie wydłużonych orbitach. Podczas pobytu w Getyndze uczestniczył w pionierskich pracach wykorzystania techniki fotograficznej w fotometrii gwiazdowej, prowadzonych pod kierunkiem K. Schwarzschilda. Doświadczenia te sprawiły, że Dz. można uznać za inicjatora tego rodzaju badań w Polsce. W Wilnie zorganizował nowoczesne obserwatorium, wyposażając je m.in. w refraktor i astrokamerę Zeissa, oba instrumenty o średnicy 15 cm (1922), oraz reflektor 45 cm ze spektrografem (1938). Rozwinął badania z astronomii gwiazdowej, opracowując m.in. nową metodę wyznaczania ruchów gwiazd w przestrzeni. Rozpoczął też systematyczne obserwacje gwiazd zmiennych, przede wszystkim cefeid, metodą fotograficzną, kontynuowane przez jego uczniów. Był autorem obszernych opracowań na temat historii astronomii wileńskiej.

Od 1970 jego imię nosi krater na Księżycu.

Śródka.

W. Dziewulski: *Władysław Dziewulski 1878–1962. Wspomnienie syna*, [w:] *Sylwetki astronomów polskich XX w.*, red. A. Woszczyk, Toruń 2008, s. 36–42; tegoż: *Historia Obserwatorium Astronomicznego Uniwersytetu St. Batorego w Wilnie (1919–1939)*, SMDNP Seria C 1959, z. 2; U. Perkowska: *Corpus Academicorum Facultatis Philosophiae Universitatis Iagellonicae 1850–1945*, Kraków 2007, s. 69; *Władysław Dziewulski (1878–1962)*, red. C. Iwaniszewska, Warszawa–Poznań–Toruń 1978; W. Zonn: *Wspomnienia ucznia wileńskiego*, „Postępy Astronomii” 1962, z. 3.

Jarosław Włodarczyk

[Poprzedni](#)
[Następny](#)